

Nr 301.

Av herr **Forslund**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående den statliga vägorganisationen samt vissa vägväsendet berörande anslagsfrågor.*

I ett den 17 december 1940 avgivet principbetänkande i trafiksäkerhetsfrågan (SOU 1940: 33) lämnas en utförlig redogörelse för den omläggning av statistiken över trafikolyckor, som på trafiksäkerhetsutredningens initiativ genomfördes under år 1939. Denna omläggning innebar bland annat, att ett nytt formulär utarbetades för de olycksrapporter, som enligt gällande bestämmelser skola avgivas av vederbörande polischefer. Det tidigare använda rapportformuläret var uteslutande avsett för införskaffande av de uppgifter, som erfordrades för utarbetande av en rent siffermässig statistik. Enligt det nya formuläret skola däremot, förutom sådana uppgifter, även lämnas åtskilliga uppgifter avsedda att utnyttjas för ett ingående sakligt studium av olyckorna, en »realbearbetning» vid sidan av den rent statistiska behandlingen av materialet. Sålunda skall varje olycksrapport innehålla en kortfattad redogörelse för olyckans förlopp, belyst av en skiss. Vidare skall olycksplatsens läge noggrant angivas. Å formuläret anmodas polischeferna därjämte att, där så ske kan, framlägga förslag till åtgärder till förebyggande av nya olyckor på samma plats eller av liknande art. Rörande betydelsen av den planerade realbearbetningen av olycksrapporterna anföres i betänkandet (sid. 30):

»Genom denna realbearbetning av olycksrapporterna erhålles ett omfattande och vid varje tidpunkt aktuellt material av den mest mångsidiga användbarhet. De verkställda undersökningarna rörande olyckor av olika slag — deras tillkomst, förlopp och följder — torde komma att sprida ljus över en hel serie länge diskuterade men hittills olösta problem på hithörande område. Den närmare kännedom om olyckorna, som härigenom vinnes, torde komma att visa sig värdefull vid bedömandet av snart sagt alla med trafiksäkerheten sammanhängande spörsmål, t. ex. frågor rörande fordonens beskaffenhet och utrustning, körkort, åldersgränser för förare av olika kategorier, nya eller ändrade trafikregler o. s. v. Det studium, som ägnas ifrågavarande material, kommer sålunda att bliva till stor nytta vid varje ny revision av motorfordonsförordningen, vägtrafikstadgan och andra trafiksäkerheten berörande författningar och torde vara ägnat att åt detta revisionsarbete skänka en länge saknad, fast grundval.

Materialet i fråga kommer därjämte att med stor fördel kunna användas vid utarbetandet av handböcker för lärare vid körskolor samt läroböcker för körskoleelever och andra körkortsaspiranter, vid trafikundervisningen i de allmänna skolorna samt vid den upplysnings- och propagandaverksamhet, som bör bedrivas med tillhjälp av pressen och radion.

Sin kanske allra viktigaste användning komma olycksrapporterna emel-

lertid att erhålla såsom ett direkt hjälpmedel för uppspårandet och bortskaffandet av särskilt trafikfarliga ställen på vägar och gator (»trafikfällor»). Med ledning av de noggranna uppgifter om olycksplatsernas läge, som numera lämnas i rapporterna, blir det nämligen möjligt att i detalj lokalisera varje inträffad olycka och därmed även att registrera de platser, där ett större antal olyckor inträffat. Härvid komma även polischefernas i samband med rapporteringen framställda förslag till åtgärder till förebyggande av nya olyckor att bliva av stort värde. Det vill synas, som om härigenom ett stort steg skulle ha tagits i riktning mot etablerandet av ett länge obefintligt samarbete mellan polis- och vägmyndigheter.

Tack vare den omläggning av rapporteringen av trafikolyckorna, som möjliggjorts genom det nya uppgiftsformuläret och sedermera genomförts av trafiksäkerhetsutredningen i samarbete med statistiska centralbyrån, har en bärande grund nu lagts för ett verkligt givande, fortlöpande studium av dessa olyckor. Det statistiska materialet, som tidigare utslutande användes till utarbetande av en rent siffermässig tabellstatistik av delvis diskutabelt värde och efter avslutad bearbetning arkiverades inom statistiska centralbyrån, har numera helt omvandlats. De nu inströmmande olycksrapporterna representera ett material, som med hänsyn till sin kvalitet och sin mångsidiga användbarhet veterligen icke äger sin motsvarighet i något annat land. Under förutsättning att utnyttjandet av detta material fullföljes enligt ovan angivna riktlinjer, torde det icke vara förmätet att hoppas, att Sverige skall komma att intaga platsen såsom det land, vilket först av alla förstått att genomföra ett verkligt rationellt studium av trafiksäkerhetsproblemet och att begagna detta studium såsom ett effektivt vapen i kampen mot trafikolyckorna.»

Det sålunda planerade utnyttjandet av polischefernas olycksrapporter har sedermera icke fullföljts. Trafiksäkerhetsutredningens arbete avbröts av statsfinansiella skäl på hösten 1940, och rapportmaterialet bearbetas numera, liksom fallet var före 1939 års omläggning, på statistiska centralbyråns avdelning för rättsstatistik. Någon realbearbetning äger icke vidare rum, utan ett antal statistiska tabeller utarbetas, varefter materialet arkiveras utan att någonsin komma till de centrala eller lokala vägmyndigheternas kännedom.

Det synes uppenbart, att ett allvarligt missförhållande här föreligger. Granskningen och bearbetningen av polischefernas olycksrapporter förutsätter framför allt ingående trafiktekniska kunskaper och ett skolat omdöme på det speciella trafiksäkerhetsområdet. Det måste även anses nödvändigt, att vägmyndigheterna icke blott erhålla uppgifter rörande antalet trafikolyckor inom landet utan även få tillfälle att genom direkt studium av primärmaterialet förvärva ingående kännedom om olyckornas art och platsen för desamma. Endast härigenom blir det nämligen möjligt för vägmyndigheterna att i trafiksäkerhetens intresse vidtaga förebyggande eller tillrättande åtgärder å landets vägnät. Med hänsyn härtill synes det naturligt, att bearbetningen av olycksrapporterna överflyttas från statistiska centralbyrån till den centrala myndigheten på vägväsendets område eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ett lämpligt tillfälle för en sådan över-

flyttning torde föreligga i samband med den omorganisation av vägväsendet, som är avsedd att genomföras från och med ingången av år 1944.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 224 angående den statliga vägorganisationen samt vissa vägväsendet berörande anslagsfrågor föreslås bland annat, att den nu inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förefintliga vägtrafikbyrån skall indragas samt att vissa av denna byrås arbetsuppgifter skola överflyttas till en inom styrelsens vägbyrå upprättad vägtrafikavdelning. I 1942 års vägsakkunnigas betänkande (SOU 1943: 1, sid. 189) upptagas bland de ärenden, som skulle handläggas på denna avdelning, även ärenden rörande olycksfallsstatistik. I den kungl. propositionen göres emellertid icke något uttalande om att en överflyttning av dylika ärenden från statistiska centralbyrån till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle vara planerad. Den i propositionen föreslagna personalstaten synes icke heller vara upprättad med tanke på en dylik överflyttning.

Med granskningen och bearbetningen av olycksrapporterna torde för närvarande inom statistiska centralbyrån sysselsättas tre kvinnliga biträden, vilka arbeta under överinseende av chefen för centralbyråns avdelning för rättsstatistik. En överflyttning av arbetet i fråga till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde kräva en förstärkning av personalen å vägtrafikavdelningen med motsvarande antal biträden. Om arbetet skall medföra avsett resultat erfordras dessutom, att en manlig tjänsteman, som är väl insatt i praktiska trafikfrågor, kan så gott som helt disponeras därför. Huruvida detta kan ske inom ramen av den av Kungl. Maj:t föreslagna personalstaten eller om en utökning måste ske även på denna punkt, torde böra bli föremål för närmare utredning.

I samband med olycksfallsstatistikens överflyttning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde det särskilda anslag, som för närvarande utgår till statistiska centralbyrån för utarbetandet av ifrågavarande statistik, kunna indragas. Någon nämnvärd ökning av statsverkets kostnader synes sålunda icke behöva uppkomma.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 224 *dels* uttala, att bearbetningen av polischefernas rapporter rörande vägtrafikolyckor från och med den 1 januari 1944 bör äga rum inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, *dels ock* vidtaga sådan ändring i det genom nämnda proposition framlagda förslaget rörande anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som härav föranledes.

Stockholm den 25 maj 1943.

Albert Forslund.